

A műszaki utászászlóalj alkalmazásának hadtápbiztosítási sajátosságai a magasabbegység támadó harcában

Csábrági László százados

A csapatok harctevékenységének biztosítása egyidős a fegyveres küzdelemmel. Minden korszakban arra törekedtek, hogy a harcoló csapatok minél kedvezőbb körülmények között vegyék fel a küzdelmet az ellenséggel. A kedvező körülmények különböző rendszabályokkal igyekeztek biztosítani. E rendszabályokról – a fegyveres küzdelem sokszáz éves fejlődése során – alakultak ki a harctevékenységek biztosításának különböző fajtái, így a hadtápbiztosítás is.

A háborús tapasztalatok igazolják, hogy a csapatok harctevékenysége csak akkor volt eredményes, ha azt sokoldalúan előkészítették, a biztosításra pedig megfelelő erőket és eszközöket alkalmaztak.

Ezen tanulmányban a „*Csapatbaptáp Utasítás*” első pontjában meghatározott alapvető követelmények betartásával megkísérlem összefogni a gépesített lövészadosztály közvetlen műszaki utászászlóalj hadtápbiztosításának gyakorlati végrehajtását a gépesített lövészadosztály támadó harcában, kiemelt figyelmet fordítva a szakcsapat sajátosságából adódó hadtápbiztosítási kérdésekre.

I.

A műszaki utászászlóalj rendeltetése, erői, alkalmazásából adódó sajátosságok

Mielőtt a műszaki utászászlóalj alkalmazásának hadtápbiztosítását részletesen vizsgálom – úgy gondolom – célszerű rámutatni a zászlóalj rendeltetésére, alapvető feladataira, alkalmazásának alapelveire.

A hadtápbiztosítás tervezési, szervezési és végrehajtási feladatait a műszaki utászászlóalj rendeltetése, feladatának és alkalmazásának alapelvei határozzák meg. A hadtápbiztosítási feladatok mindig a konkrét alkalmazási módból és formából adódnak.

A műszaki utászászlóalj rendeltetése a műszaki-technikai eszközök és más, gépi eszközök széleskörű alkalmazásával biztosítani a magasabbegység támadó harcát. (A műszaki utászászlóalj szervezeti felépítését az I. számú melléklet tartalmazza.)

A műszaki utászászlóalj feladatai (az alkalmazási lehetőségeit figyelembe véve) a következők lehetnek:

- az ellenség és a terep felderítése;
- utak berendezése és fenntartása a csapatok mozgásához, manőverezéséhez, az után- és hátraszállításhoz;
- átjárók létesítése műszaki záradon és akadályokon;
- a terep aknafelderítése és aknamentesítése;
- átkelőhelyek berendezése és fenntartása víziakadályokon;
- műszaki zárad telepítése és rombolásuk végrehajtása;
- a tüzelést és figyelést, valamint a személyi állomány, a különböző technikai eszközök és anyagok védettségét biztosító építmények létesítése, erődítési építmények elemeinek legyártása.
- csapatok, objektumok álcázása,
- víz kitermelése, tisztítása, vízközpontok berendezése és fenntartása,
- az ellenséges atomcsapások következményeinek felszámolására irányuló műszaki tevékenység végrehajtása.

Részleteiben:

Felderítő szakasz

- alkalmazható:*
- 1-2 önálló műszaki felderítő járőr kiküldésére,
 - összefegyvernemi felderítő csoport megerősítésére, továbbá külön a folyó felderítő raj az átkelőhelyek, hídhe-lyek felderítésére.

Műszaki utászszázad

- alkalmazható:*
- hadosztály mozgó záróosztagként,
 - erődök megerősítésére,
 - zárócsomópontok létrehozására,
 - átjáró nyitásra,
 - egyéb robbantási feladatok végrehajtására,

Lehetősége: - 1100 fm. akna telepítése.

Pontonos hidász század

alkalmazható: - komp, vagy hídátkelőhely berendezésére.

Lehetősége:

- 1 db 80 tonnás kompátkelőhely,
- vagy 118 fm.-es, 60 tonnás hídátkelő hely,
- vagy 145-185 fm. 20 tonnás hídátkelő hely berende-zése.

Deszant-átkelő század

alkalmazható: - 1-2 deszant-átkelőhely berendezésére.

Út-hidépítő század

alkalmazható: - hadosztály mozgásbiztosító osztag létrehozására.

Lehetősége:

- napi teljesítménye (10 óra),
- 25-30 km útjavítás,
- 15-30 km oszlopút építése.

Állásépítő század

- alkalmazható:*
- hadosztály harcálláspont berendezésére,
 - hadosztály rakétaosztály álláskörletének berendezésére,
 - hadianyagok, fedezékek, óvóhelyek anyagának legyártására,
 - hadosztály vízközpont létrehozása (teljesítménye: 4-8 m³/ó.).

A műszaki utászászlóalj rendelkezik továbbá harcbiztosító-híradó szakasszal és kiszolgáló alegységekkel – zászlóalj segélyhely, javító szakasz, ellátó szakasz, szállító szakasz.

A felsorolt feladatok, alkalmazási területek sokrétősége, összetettsége döntően meghatározza és befolyásolja a hadtápbiztosítás várható feladatainak tervezését, szervezését végrehajtását és vezetését.

II.

A műszaki utászászlóalj hadtápbiztosítása

Az előzők során megkíséreltem rámutatni a műszaki utászászlóalj rendeltetésére, erőire, alkalmazási lehetőségeire és a hadtápbiztosítást befolyásoló sajátosságokra. A fentiekből kiindulva, nézzük meg milyen erők és eszközök állnak rendelkezésre a műszaki utászászlóalj alkalmazása hadtápbiztosítására.

A műszaki utászászlóalj hadtápbiztosítása

- az ellátmányi anyagokat átvenni, felhalmozni, tárolni, előkészíteni;
- közvetlenül végrehajtani a mozgó záróosztag a mozgásbiztosító osztag a fűrésztelep a vízellátó szakasz, valamint a felderítők, (továbbiakban: kikülönített alegységek) és harcbiztosító, valamint zászlóalj kiszolgáló alegységek ellátását, eszközeinek feltöltését;
- résztvenni a fegyverzet, a műszaki gépek, a gépjárművek és egyéb eszközök kiszolgálásában és karbantartásában;
- hátraszállítani a sebesülteket és betegeket a műszaki tartalék körletéből a hadosztály parancsnok hadtápbiztosító helyettese által meghatározott helyre, végrehajtani az orvosi osztályozását, első orvosi segínyt nyújtani, végrehajtani a higiéniai és járványvédelmi előírásokat, ellátni a kikülönített alegységeket egészségügyi anyagokkal;
- összegyűjteni, őrizni és hátraszállítani a zsákmányolt és felesleges anyagokat;
- szükségszerűen, valamint a hadosztály parancsnok hadtápbiztosító helyettese utasításainak megfelelően részt venni a jelentkező feladatok végrehajtásában.

A műszaki utászászlóalj alegységei ellátó hadtápbiztosító szervezettel nem rendelkeznek. A kikülönített alegységek ellátását közvetlenül a zászlóalj segélyhely, az ellátó és szállító szakasz – zászlóalj hadtápbiztosító – valósítja meg a parancsnok hadtápbiztosító közvetlen irányításával. Szervezeti felépítésük megfelel a hadtápbiztosítóval támasztott követelményeknek (a részletes szervezeti felépítést a 2. számú melléklet tartalmazza).

A műszaki utászászlóalj hadtáp állománya, lebetőségei

a) Hadtáptörzs

- parancsnok hadtáphelyettes,
- üzemanyag szolgálat főnök,
- ruházati szolgálat főnök,
- élelmezési szolgálat vezető.

b) Szállító szakasz

rendelgetése: a műszaki utászászlóalj valamennyi anyagkészletének szállítása és az alkalmazási, valamint biztosítási feladatok végrehajtása közbeni utánszállítások végzése.

c) Ellátó szakasz

rendelgetése: lőszer, üzemanyag, élelem, ruházat, egyéb anyag készletek megalakítása, tárolása, átvétele, kiadása.

d) Zászlóalj segélybely

rendelgetése: a műszaki tartalék körletében települő személyi állomány egészségügyi ellátása. Tevékenykedhet a hadosztály egészségügyi tartalékként, összefegyvernemi egység érdekében, annak megerősítéseként.

Összességében a műszaki utászászlóalj hadtápjja képes a rendelkezésre álló személyi állománnyal, anyagi-technikai eszközökkel az egyébként igen széleskörű ellátási feladatoknak eleget tenni, beleértve az egészségügyi ellátást is.

A továbbiakban a hadtáp megszervezése, az anyagi biztosítás, a hadtáp életképessége és a hadtáp vezetés sajátosságaival kívánok foglalkozni.

A műszaki utászászlóalj hadtáp megszervezése

A műszaki utászászlóalj hadtáp megszervezése a hadtáp biztosítás fogalmán belül azon rendszabályok összessége, amelyekkel megeremtjük a hadtáp alegységek rendelkezésszerű működésének kedvező feltételeit. Felkészítjük a hadtáp alegységeket a konkrét biztosítási feladatok végrehajtására, összehangoljuk a műszaki és hadtáp alegységek tevékenységét. A műszaki utász alegység rendelkezése, feladata olyan követelményeket támaszt a hadtápbiztosítással szemben, hogy az mindig legyen kész váratlan igényként felmerült nagytömegű műszaki anyag utánszállítására, és a munkagépek üzemanyaggal való ellátására. Ennek érdekében a hadtáp erők és eszközök felkészítését, felépítését úgy kell végrehajtani, hogy biztosítsa a zászlóalj alegységeinek biztonságos ellátását.

A hadtápagegységeket fel kell készíteni az önálló feladatok végrehajtására kikülönített alegységek ellátására. Ez történhet utalással a megerősített gépesített lövész vagy harcokcsizó egységekhez; vagy önállóak és külön-külön kell utánuk szállítani a nyersanyagokat vagy vételezzenek a MÜT-től. Ez a bonyolult helyzet tovább bonyolódhat azzal, hogy az ellenség rombolhatja az után-hátraszállítási utakat, a terep jellege lehet erdős-hegyes, valamint egyéb természetes és mesterséges akadály. Ha az előbbieket figyelembe vesszük, akkor megállapíthatjuk, hogy a feladat végrehajtására elvonuló alegységeket az indulás előtt el kell látni a szükséges eszközökkel, anyagokkal és ha biztosítható, szakképzett személyekkel.

Az anyagi biztosítás

A támadó harc-tevékenység egyik döntő feltétele az anyagi eszközökkel való ellátás. Ebből következik a hadtápbiztosítás legfontosabb része, amely ma-

gába foglalja: a műszaki utászalegységek harcfadataihoz, életének fenntartásához szükséges anyagi eszközök előteremtése, azok ellátására, az anyag rendeltetési helyére való eljuttatására irányuló rendszabályok és tevékenységek összességét. Az anyagi biztosítás méreteinek gyors növekedése az anyagi eszközfajták sokféleségének állandó bővülése napjainkban a csapatok anyagi eszközökkel való folyamatos és teljes ellátását a győzelem kivívásának döntő feltételévé tette.

Az előzőekből következik, hogy az anyagi biztosítás a hadtáp legfontosabb és legbonyolultabb feladata.

A rendelkezésre álló anyagi eszközkészletek az érvényben levő HKSZ-i utasításban, ellátási normákban meghatározottak alapján az állandó HKSZ. időszakában a kiképzési anyagi eszközkészleteken felül rendelkezik az elrendelt mozgó és kiegészítő anyagi készletekkel.

Az alegységek és az egységaktár rendelkezésére álló szállító kapacitás biztosítja első lépcsőben 32,0 t szilárd, 73,0 t folyékony, második lépcsőben 44,0 t szilárd, 34,0 t folyékony mozgó és kiegészítő anyagi készletek szállítását.

Kiemelt feladatnak tartom a szállító eszközök állandó hadrafogható állapotban tartását, a mozgó és kiegészítő anyagi készletek folyamatos karbantartását, frissítését, málházására előkészített állapotban tartását ahhoz, hogy magasabb HKSZ-i fokozat elrendelése esetén normaidőn belül a málházás és szállítás végrehajtható legyen.

A műszaki utászszázalój anyagszükségletét meghatározza a zászlóalj hadrafoghatósága, harcértéke, kiképzési foka, terep, és napszak, valamint a készletek növelésének lehetősége.

A támadó harc folyamán a harcfeladattól függően az *alábbi anyag fogyasztások várhatóak egy átlagos harcnapra:*

- 0,1 -0,2 ja lövészlőszer
- 0,35-0,5 ja benzín
- 0,4 -0,7 ja gázolaj
- 0,3 -1,0 ja akna
- 0,2 -1,5 ja robbanó anyag
- 1,0 ja élm. anyag
- 7,5 -9,0 t egyéb anyag

A lőszerellátás nem tekinthető elsődrendű feladatnak, a lövészlőszer szállításával csak a harcnap végén kell számolni.

Az üzemanyaggal történő ellátás nagyobb terjedelmű feladatot jelent. Ezt a sokfajta gép-harc és munkagépeket el kell látni hajtó- és kenőanyaggal. A feltöltéseket pontos számvetéssel és előre megtervezetten lehet csak végrehajtani. A végrehajtásban okvetlenül kell támaszkodni a töltő gépkocsivezetők aktív közreműködésére. A műszaki alegységek alkalmazására való elvonulás előtt hajtó- és kenőanyag készletei a mozgó készlet szintjére feltöltésre kerülnek, célszerű számukra a hadrafoghatóság végrehajtásának biztosítása érdekében a kiegészítő készletet is kiadni.

A támadóharc ütemét és a napi távolságot, illetve a várható üzemanyag-felhasználást figyelembevéve, valamint a gépjármű mozgó készlet fedezi a napi szükségletet, azonban a harcnap második felében, vagy a nap végén szükséges az elfogyott készletek pótlása. A harcnap folyamán - napközben - nem indokolt hajtóanyag utántöltés. Ezt elsősorban a zászlóalj raktár készleteiből, vala-

mint az előjáró által biztosított készletekből kell pótolni. A napvégi feltöltést a rendelkezésre álló szállító eszközök célszerű felhasználásával első ütemben mintegy 25–35 perc időben az alegységek gép-harc és munkagépeket kell feltölteni, a második ütemben az előjáró által meghatározott helyen a napvégén a vételezést végrehajtani.

Más a helyzet a műszaki gépek feltöltését illetően. Ezen eszközöket (BTM., BAT., PZV., PTSZ., GSZP.) a munkahelyeken kell feltölteni, mert ezek feltöltéséhez való összevonása nem célszerű. Ilyen esetben a töltési idő növekszik a menetidővel és a műszaki gépek nagy tartály befogadóképességével pl. a BAT. esetében 1100 liter.

Az élelmezési ellátásnál jellemző lesz, hogy emelkedni fog más fegyvernekhez viszonyítva a hideg élelem, valamint a készétel fogyasztásának mennyisége. Ez adódik abból, hogy a hadosztály támadó harcában a műszaki biztosítást a hadosztály műszaki főnöke vezeti a hadosztály parancsnok elhatározásának megfelelően. Tudott tény, hogy a hadosztály egy napra tervez és az egy-napi harctevékenységen belül igen sok irányú műszaki tevékenységet kell megoldani, következképpen a hadosztály érdekében végzett, de rövid ideig tartó műszaki tevékenység (3–4 óra) befejeztével vagy átvonul a MŰT-ba az érintett műszaki alegység vagy onnan közvetlenül átalárendezésre kerülhet más alegységhez. Az élelmezési ellátás ennek megfelelően változhat, az utalható alegységek részére 1 napi hideg élelmet, a felderítők részére, mivel ők nem utalhatók 3 napi hideg élelmet kell biztosítani.

A műszaki utászszázlójnál a szállítási feladatok nagyobb részét a robbanóanyag és akna anyag képezi. Az utász század szállító járművei is bevonásra kerülhetnek – végszükség esetén – a hadosztály szállítási tagozatáig, azonban ez a módszer mintegy 50%-kal csökkentheti az MZO teljesítőképességét. A nagy mennyiségű robbanóanyag-szükséglet és annak gyors helyszínre történő szállítási igénye gyakorlativá teszi az egyes szállítási tagozatok megkerülését.

Őrzésvédelem, tömegpusztító fegyverek elleni védelem, életképesség fenntartása

A korszerű fegyveres küzdelem viszonyai között a hadtáp életképességét alapvetően meghatározza a hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelem, az őrzés-védelem feladatainak szervezett végrehajtása, a körletek műszaki berendezése (fedezékek, óvóhelyek, fedett árokrészek, stb.) valamint az álcázás rejtés.

Az életképesség általános fogalom egyrészt azért, mert mint élettani, mint tárgyi vonatkozásban alkalmazható, másrészt pedig az adott jelenségre tágabb, vagy szűkebb értelemben vonatkoztatható. Az egység életképességét tehát a személyi állománynak, a rendelkezésre álló haditechnikai eszközök, vezetési rendszerrel, illetve azok anyagi, technikai és egészségügyi ellátásának minden oldalú biztosításának összességét, állandó harcképességét, működőképességét foglalja magába.

A műszaki utászszázlój hadtáp életképessége egyet jelent a műszaki utászszázlój harcálláspont életképességével mivel a Z H és a hadtáp egy objektumot képez.

A hadtáp életképességének fenntartása csak úgy érhető el, ha magas fokú a hadtáp személyi állomány kiképzése, vezethetősége, védettsége, manőverezhető képessége, őrzése, védelme. Különösen nagy figyelmet kell fordítani a légi-csapások, valamint a mélységben tevékenykedő felderítő csoportok elleni védelemre, a H és a hadtáp személyi állományának a tevékenységét össze kell han-

golni, ki kell jelölni a védelmi terepszakaszokat, meg kell határozni személyre menően a hadtáp személyi állomány feladatait.

A szállító oszlopok útbaindításánál (különösen ellenséges területen) indokoltnak tartanám raj erejű erőt kirendelni a szállító oszlop védelmére.

Hadtáp vezetése

A csapathadtáp vezetése a csapatok vezetésének szervezését képezi és magába foglalja a hadtápegységek -alegységek egész tevékenységének állandó irányítását, hogy bármilyen körülmények között időben és teljes mértékben ellássák a csapatokat.

A műszaki utászászlóalj hadtáp vezetését a parancsnok elgondolása alapján a PK HTPH valósítja meg a z. H-járól. A műszaki utászászlóalj hadtápjára külön vezetési ponttal nem rendelkezik, hanem a parancsnok H-járól valósul meg a hadtáp alegységek vezetése, mégpedig úgy, hogy a PK HTPH, az ŰSZF, a ZSPK, az ÉSZV, az RSZV és a hadtápnylévántartó tiszt mintegy operatív csoportot képezve a H-on tartózkodik és dolgozik. A hadtáp alegységek az ellátó és szállító szakaszparancsnokok vezetésével a H-tól mintegy 3-500 m. távolságban települnek. A hadtáp vezetéstől a műszaki utászászlóalj meglehetősen bonyolult alkalmazása dinamikus tevékenységet igénylő feladat vár. A megszerzés és végrehajtás időszakban rugalmasságot és folyamatosságot követel meg. Fontos tényező a személyes érintkezés, ellenőrzés, ezért a feladattól függően személyes vagy a szolgálatvezetők útján szóban kell a feladatokat lejtatni.

Az összeköttetés biztosítható a zászlóalj parancsnokkal személyesen, telefonon, az alegységekkel zászlóalj parancsnok hírhálóján keresztül, illetve H telefonján keresztül. Az előjáróval titkosított rádióval.

Fontos követelménynek tartom a szakmai előjáróval, a zászlóalj parancsnokkal, alegység parancsnokkal a folyamatos összeköttetést (elsősorban személyes), állandó információ áramlást, mely állandóan biztosítja a vezetés operativitását, a közvetlen beavatkozás lehetőségét.

Összességében megállapítható, hogy a műszaki utászászlóalj hadtápbiztosítása sajátosságokban eltér az összefegyvernemi egységektől, azonban az általános elvek itt is érvényesülnek. A műszaki utászászlóalj hadtápbiztosítását alapvetően meghatározza a zászlóalj rendeltetése, alapvető feladata, alkalmazásának alapelvei. A fentiekből eredően a zászlóalj hadtáp szervezete is sajátos, biztosítani tudja az ellátás minden időben történő végrehajtását, de csak úgy, ha a békekiképzés folyamán mind a hivatásos és sorállományt, mind a hadtáp alegységeket kiképezzük a műszaki alegységek alkalmazási formái hadtápbiztosításának sajátosságaira. (1. és 2. sz. mellékletek.) (Mellékletek a folyóirat végén találhatóak.)

IRODALOMJEGYZÉK

1. ZMKA Hadtáp Tanszék. Hadtápbiztosítás II. tankönyv 1972. évi kiadás. Leltár szám: 3832/EA. (4. oldal, 1. bekezdés.)
2. Csapathadtáp Utasítás (Ho., E.) I. fejezet. 1. pont.
3. Csapathadtáp Utasítás (Ho., E.) II. fejezet. 26. pont.
4. ZMKA Műszaki Tanszék. A műszaki biztosítás alapjai. tankönyv. 1974 évi kiadás. Leltári szám: 4272/EA. 5. oldal. 2. bekezdés.
5. ZMKA Műszaki Tanszék. A műszaki biztosítás alapjai. tankönyv. 1974. évi kiadás. Leltári szám: 4272/EA.
6. Magyar Értelmező Szótár. Akadémiai Kiadó 1972.